

SEIMO SESIJAI PASIBAIGUS

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIKas) nuo įsisteigimo laikų yra sudarytas iš politinių partijų, egzistavusių Nepriklausomoje Lietuvoje, prie kurių pastarųjų 43 metų bėgyje prisidėjo kiti lietuvių rezistenciniai sąjūdžiai, siekiant tų pačių tikslų. Tuo būdu dabar Londone posėdžiavęs VLIKo Seimas buvo sudarytas iš 15-kos grupių, kurios, pagal dabar veikiančią Statutą, delegavo į šią sesiją (ne visos) po 3 atstovus.

Visų partijų ir rezistencinių grupių periodiškai išrenkama VLIKo Valdyba veikia kaip vykdomasis organas, lyg koalicinė Lietuvos vyriausybė egzistuoja. Siekdamas tik vieno tikslo, kuris yra bendras visoms grupėms, — Lietuvos išlaisvinimo — VLIKas jokios opozicijos neturi. Lietuvos politinės partijos, kaip ir Vak. Europos panašūs susibūrimai, turi savo skirtingas politines programas, bet jas vykdyti galės tik gavusios mandatą išlaisvinusioje tėvynėje. Būdamas emigracijoje, jos VLIKo Seime svarsto tik svarbiausią uždavinį, kuriam organizacija buvo įkurta 1943 metais. Tokia tautinės vienybės dvasia dirbo ir VLIKo Seimas, pirmą kartą istorijoje susirinkęs š.m. lapkričio 8-9 dienomis parlamentarinės santvarkos lopšyje — D. Britanijos sostinėje.

Iš Seimo sesijos aprašymų, kurie pasirodys lietuvių išsivijos spaudoje ir radijo transliacijų į Lietuvą, skaitytojai ir klausytojai turbūt susidarys įspūdį, jog sesija praėjo darniai ir harmoningai. Jei-gu ir buvo kai kurių trūkumų, tai bus dovanotina, turint galvoje, kad visos organizacijos aparatas turėjo būti perkeltas kelioms dienoms iš vieno kontinento į kitą. Tačiau patį Seimo sesijos perkėlimą į Europą turbūt sveikins net ir buvę skeptikai. Londone posėdžiavusiam Seime, šalia iš Amerikos atvykusių atstovų bei svečių, dalyvavo Vak. Europos kraštuose gyvenantieji liet. politiniai veikėjai, o taip pat ir atvykę iš tolimesnių kontinentų — Australijos ir Pietų Amerikos, tarp jų — daug naujosios kartos atstovų, žymiai pagyvenusius vykusias diskusijas.

Europinės Seimo sesijos dalyviai galėjo pastebėti ir kai kurių trūkumų Seimo procedūroje. Gal didžiausias iš jų, tai sesijos trumpumas. Ji truko vos kelias valandas ir per tą laiką buvo neįmanoma praversti išsamesnių diskusijų. Seimo sesijos dalyviai išsklaidė gan ilgus pranešimus apie VLIKo veiklą užsienyje, bet beveik nieko nebuvo pasakyta apie padėtį tėvynėje. Ta spraga, tiesa, dalinai užpildė Keston koledžo direktorius Michael Bourdeaux, padaręs (anglų kalba) labai rimtai paruoštą pranešimą apie Lietuvos katalikų Bažnyčios šiąndieninę padėtį. Už tai jam visi dalyviai buvo labai dėkingi. Bet VLIKo Valdybos platesnio pranešimo apie padėtį Lietuvoje, ir po to sekusių diskusijų, vis tiek trūko.

Padarius Seimo sesijoje pertrauką, buvo įterptas Seminaras (labai įdomia tema: Kaip geriausiai konsoliduoti pasaulio lietuvių politinę veiklą?), kuris lengvai galėjo būti pavadintas Seimo sesijos tase, t.y. diskusijomis dėl VLIKo Valdybos pranešimo. Tas sudarytų pagrindą Seimo priimsimoms rezoliucijoms.

Kai kam galėjo kristi į akį salės dešinėje pusėje trys laisvos kėdės. Tai buvo Lietuvių Fronto Bičiuliams (LFB) skirtos vietos. Tos organizacijos atstovai, de-ja, posėdyje nedalyvavo. Labai gaila, nes dalyvavdami jie galėtų paaiškinti, kodėl jų kontrolėje esanti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba negali bendradarbiauti su VLIKu, tuo tarpu kai PLB padaliniai įvairiuose kraštuose su juo gražiai bendradarbiauja. Ryškus pavyzdys — DBLS Centro Valdyba, suorganizavusi šią Seimo sesiją Londone.

Politinėje veikloje dėl Lietuvos išlaisvinimo, kaip daugelis kalbėjojo Seime pabrėžė, mums reikalinga tautinė vienybė. Tai kovai opozicijoje stovi tik saujelė merdinių liet. komunistų. Niekas nesitiki, kad demokratinių srovių tarpe, tuo labiau dešiniajame sparne, atsirastų nepalyginamai galingesnė dešinioji opozija. Ar taip iš tikrųjų yra, patvirtins ateinančių metų Seimo sesija.

Kaip minėta, Seimo sesija truko vos kelias valandas. Gal emigracinėmis sąly-

VLIKO PIRMININKO PRANEŠIMAS

VLIKo Seimas, Londonas, Anglija
1986 m. lapkričio mėn. 7-9 d.

Gerbiamieji VLIKo Svečiai ir Atstovai, Man yra tikrai nepaprastai malonu, džiaugsminga ir su dideliu dvasiniu pakilimu Jus visus pasveikinti šiame simboliniame-istoriniame Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Seime. Istori-niame, nes juk vėl daugiau kaip po tris-dešimties metų VLIKas sugrįžo atgal į savo gimtąjį kontinentą — Europą.

Mes esame visi labai dėkingi Didžio-sios Britanijos Lietuvių Sąjungai, VLIKo Seimui rengti komitetui Londone, dr. Sta-siui Kuzminskui, p. Alkiui, p. Jurui ir vi-siems kitiems, padėjusiems surengti šį Seimą Londone, Anglijoje — valstybėje, su kuria Lietuva visada turėjo draugiškus diplomatinis santykius ir kuri dar ir šiandien nepripažįsta Sovietų Sąjun-gos brutalią Lietuvos okupaciją ir aneksi-ją. Mes džiaugiamės turėdami Londone Lietuvos diplomatinės tarnybos atstovą ir Lietuvos atstovybės namus, simbolizuo-jančius nepriklausomos Lietuvos suvere-nitetą Europos valstybių tarpe. Tai yra nepaprastai reikšminga ir svarbu mūsų sunkioje laisvės kovoje, nes Anglija yra vienintelė Europos valstybė, kurioje ne-priklausomos Lietuvos teritorinis ir di-plomatinis imunitetas tebeegzistuoja. To-dėl mes visi, o ypačiai Anglijos lietu-viai, turime labai budėti ir dėti visas pa-stangas, kad šis statusas, taip svarbus mū-sų politinėje arenoje, nebūtų prarastas, bet priešingai — būtų dar išplėstas ir su-stiprintas. Šiuo metu Lietuvos Pasiunti-nybės rūmai teegzistuoja tik JAV-ose ir Anglijoje. Nors dar diplomatinis atsto-vus šiuo metu turime Vatikane ir Kana-doje, o modifikuotus — Prancūzijoje ir Kolumbijoje. Paskutinių kelių metų bė-gyje daugelis Europos valstybių pabrėžia, kad nepripažįsta Lietuvos okupacijos de-jure, bet diplomatinis santykių su už Lietuvą kovojančiomis institucijomis ne-turi, nors įvairius susirašinėjimus vyksta.

Dabartinė Vyriausiojo Lietuvos Išlais-vinimo Komiteto Valdyba buvo išrinkta 1979 metais Čikagoje, ji buvo perrinkta trečiajai kadencijai 1985 metais. Per aštuoniolikos metų veiklos metus įvyko minimalinis asmenų pasikeitimas. 1982 metais iš valdybos pasitraukė dr. J. Ba-lys ir naujai į valdybą įėjo dr. D. Krivic-ka ir Vytautas Jokūbaitis. 1985 pasitrau-kė agr. J. Daugėlė ir į valdybą įėjo žurnas-tistas Juozas Vitėnas. Valdybos sąstata šiuo metu yra šitoks:

- Dr. Kazys Bobelis, Pirmininkas;
- Prof. dr. Domas Krivickas, Pirmininko pavaduotojas;
- Vytautas Jokūbaitis, Vicepirm., tarpor-ganiz. reikalams;
- Dr. Kostas Jurgėla, Vicepirmin., politi-niams reikalams;
- Prof. Dr. J. Stukas, Vicepirmin., anglų k. informacijai;
- Inž. Liūtas Grinius, Vicepirmin., spe-cialieji reikalams;
- Dr. Elena Armanienė, Išdininkė ir tei-sinė patarėja;
- Dr. Jonas Stiklorius, Sekretorius;
- Žurnalistas Juozas Vitėnas, Narys in-formacijų — ELTOS reikalams;

gomis kitaip ir negali būti. Seimas gali būti suauktas tik savaitgalio dienomis, kada organizacijų atstovai, atitrukę nuo savo nuolatinio darbo, gali suvažiuoti į šį svarbų politinį susibūrimą. Bet laiko pranešimams ir diskusijoms buvo tikrai per mažai. Norint sutaupyti laiką, tektų prašyti VLIKo Valdybą paruošti praneši-mus raštu, o sesijos metu patiekti žodžių tik jų santraukas. Diskusijose taip pat tektų apriboti kalbėjimo laiką, kad per tas pačias kelias valandas galėtų pasisa-kyti daugiau atstovų.

Bendrai paėmus, VLIKo Seimo sesija Londone praėjo gan tvarkingai ir labai darbingoje nuotaikoje. Reikia tikėtis, kad ateityje panašios išvaizdos Seimo sesijos kituose Europos kraštuose ir Amerikoje prisidės prie pasaulio lietu-vių politinės veiklos konsolidavimo ir iš-eivijos apjungimo dar vieningesnei vei-klai mūsų aukščiausiame tikslui — Lietu-vos išlaisvinimui.

J.V.

Ofelija Baršketytė, Narys jaunimo rei-kalams;

Margarita Samatienė — VLIKo įstaigos vedėja.

VLIKo įstaigos būstinė nuo 1979 m. rugpjūčio 1 d. yra Washington, D.C., USA. Valdybos posėdžiai vyksta kas mė-nesį, bet tikrumoje VLIKo darbas valdy-bos narių yra dirbamas kiekvieną dieną. Nėra dienos, kad VLIKo darbų vykdymui kas nors nebūtų atliekama, ar tai raštais, atstovavimu ar dalyvavimu lietuviškų ar svetimų organizacijų pasitarimuose, suvažiavimuose, susitikimuose su spau-dos, kongreso, parlamento ar valstybių atstovais, su VLIKo atstovais kituose kraštuose, bei įvairiausių pasikalbėji-mais telefonu. Labai dažnai VLIKo darbai yra visuomeniškai maži matomi ir dėl to dalinai nesuprantami, bet reikalaujantieji nepaprastai daug ne tik valdybos na-rių, bet ir visos lietuviškos visuomenės paramos ir pasiaukojimo. Todėl ir visai nenuostabu, kad daug politinės veiklos cinikų, kurie nežinodami ar nenorėdami suprasti laisvės kovos esmės faktų, dažnai nematydami šiuo momentu konkre-čiai apčiuopiamų rezultatų VLIKo užsi-mojimuose, bando jo veiklą sumenkinti ir tuo pačiu apsunskinti. Bet šiandien, daugiau kaip po 43 metų nuo VLIKo gi-mimo Lietuvoje, jis yra gyvas, stiprus, daugiau žinomas svetimų valstybių tarpe, išsiplėtęs savo užsibrėžimuose ir, svarbiausia, jo išpareigojimas ir entuziaz-mas Lietuvos laisvės kovai yra nepalau-žiamas ir bekompromisinis, nežūriant ko-kios didelės kliūtys pasitaiko jo kelyje.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Kom-iteto Valdyba tebetiesia ir vykdo lietuvių tautos duotą įpareigojimą ginti ir kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės atstaty-mo, nes pačios tautos veikla yra okupan-to naikinama ir slopinama. 1979 metais Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Kom-itetas paskelbė Lietuvos laisvės kovos — nepriklausomybės atstatymo deklaraciją pasaulio lietuviams, kuri jau yra tapusi tradiciniu VLIKo veiklos motto. Ir tai yra pakartojama kiekviename VLIKo Seime:

„Lietuvos kova už tautos laisvę ir sa-vo valstybę nesikeičia. Ji yra nuolatinė, visuotinė, besąlyginė ir vedanti į pergalę. Ji vyksta kasdieną kultūrinėje, dvasinė-jė, savitarpio pagalbos bei bendradarbia-vimo ir politinėje srityse — okupuotoje Lietuvoje ir už jos ribų. Mes sieksime vi-sų lietuviškų veiksmų nuoširdaus sutari-mo, vieningumo ir koordinuoto darbo“.

Tai yra principinė pozicija, apibrėžian-ti Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Kom-iteto išpareigojimą ir nesugriaujamą pasiryžimą Lietuvos laisvinimo kovai ir kviečiantį visų lietuvių įsijungimą į tą kovą, į tą darbą, ir tą didįjį laisvės ir ne-priklausomybės idealų įgyvendinimą.

VLIKas savo tikslą atsiekimui darbą skirsto į dvi pagrindines grupes:

- I. Bendras Lietuvos politinės veiklos koordinavimas ir išplėtimas (lietuviškų organizacijų, įvairių lietuvių kolonijų ir pavienių lietuvių tarpe);
- II. Tarptautinis Lietuvos reikalų at-stovavimas.

I. Bendras Lietuvos politinės veiklos koordinavimas ir išplėtimas (lietuviškų organizacijų ir įvairių lietuvių kolonijų ir pavienių lietuvių tarpe).

VLIKo veikla pasauliniu mastu šiuo metu yra gan gerai išplėsta ir išvystyta. Turimi artimi ir nuolatiniai ryšiai su di-dеле dauguma įvairiose valstybėse veikiančiomis lietuviškomis organizacijomis ir pavieniais asmenimis. VLIKo leidžia-ma ELTA lietuvių, anglų, vokiečių, fran-cūzų ir portugalų kalbomis pasiekia be-veik visus pasaulio kraštus. Malonu pa-stebėti, kad nuo birželio mėnesio ELTA anglų kalba — Europos laida, susitarus su Didž. Britanijos Lietuvių Sąjunga, ypač p. V. Dargio asmenyje, yra spaus-dinama ir išsiuntinama į Londoną. Tai nepaprastai pagreitina jos gavimą Euro-pos skaitytojams. Prel. Mincevičiaus reda-guojama ELTA italų kalba daugiau kaip 30 metų dėl redakcinių sunkumų sustojo.

1918-XI-18 TEGYVUOJA LATVIJA!

Dedamos pastangos jos leidimą vėl atgai-vinti. Taip pat turime sunkumų vėl su-tvarkyti ELTOS leidimą ispanų kalba. Džiaugiamės, kad jau keli metai p. Ba-ronas sėkmingai redaguoja ELTĄ vokie-čių kalba. Didelis ačiū priklauso ponai Birutei Venskuvienėi, kuri redaguoja EL-TĄ prancūzų kalba jau daugiau kaip 20 metų. Bendrai ELTOS tiražas visomis kalbomis į metus yra apie 68,200. Malonu pastebėti, kad jis nuolat didėja. Kai iš-kyla reikalas, yra leidžiamos specialios ELTOS spaudai ir radijo tarnyboms. Atei-na laikas, kai kompiuterio ir teleko įsigi-jimas yra tik laiko klausimas. Santykiai su diplomatinė tarnyba, ALT, PLB, BALF ir kitomis lietuviškomis organiza-cijomis yra geri, nors kartais pageidautu-me jų stipresnio įsijungimo į VLIKo ren-giamus specialius projektus, kaip pvz., pereitais metais įvykusį Kopenhagos Tri-bunolas, Baltijos jūra Taikos ir Laisvės žygis, šiais metais įvykusį Berno ir dabar tebevykstanti Europos Saugumo ir Ben-dradarbiavimo Konferencija Vienoje, Au-strijoje. Čia reikia visų lietuviškų jėgų pilno įsijungimo, visai nekreipiant dėme-sio kas organizuoja. Iki šio laiko memo-randumus Lietuvos reikalais pasirašy-da-vu Lietuvos Diplomatinės Tarybos Se-fas ir VLIKo pirmininkas. Šiais metais me-morandumą Europos Saugumo ir Ben-dradarbiavimo Konferencijai kartu pasi-rašė ir PLB atstovas. Didelį darbą atlie-ka VLIKo atstovas prie Europos Parla-mento inž. Adolfas Venskus, kuris palaik-artimus ryšius su pagrindiniais Lietu-vos reikalus ginančiais Europos Parla-mento nariais. Pietų Amerikoje gražiai VLIKui atstovauja: A. Mičiudis — Ar-gentinijoje, H. Gavorskas — Venesueloje, J. Tatarūnas, J. Valavičius ir J. Čiuvin-skas — Brazilijoje, kun. Gavėnas taipgi talkina VLIKui. Labai artimi ryšiai ir gražūs bendradarbiavimas vyksta su Ka-nados Lietuvių Bendruomene ir ten esan-čia Tautos Fondo Atstovybe. Australijo-jė, kiek šalys fondo leidžia, VLIKas remia J. P. Kedžio Sidnėje redaguojamą „News Digest International“; Hobarte, Tasmani-joje, didelį darbą atlieka Algis Taškūnas, redaguodamas „Baltic News“ leidinį, jis taip pat kiekviena proga atstovauja VLI-Ką ir yra dalyvavęs kaip VLIKo atsto-vas pasaulinėje Antikomunistinės Lygos suvažiavime, Tokyo, ir šiandien yra su mumis čia, VLIKo Seime. Taip pat su Au-stralijos Lietuvių Bendruomene yra pa-laikomi nuolatiniai ryšiai. Prelato But-kaus (Sydney, Australijoje) vadovauja-mas Tautos Fondo Australijoje, su sky-riais Melbourne ir Adelaidėje, atlieka di-delį darbą, remdami VLIKą finansiniais.

JAV-se bendradarbiaujama su viso-mis lietuvių organizacijomis.

VLIKas rimtai išgyvena tebesitęsiantį Lietuvių Bendruomenės skilimą JAV-se, aiškiai yra matoma, kad šio taip opaus klausimo išsprendimas yra trukdomas tik kelių asmenų. VLIKas yra visada pasi-rengęs ir daug kartų siūlęs tarpininkau-ti šio nenormalaus reiškinio išsprendi-mui.

OSI įstaigos kaltinamų lietuvių klau-simas yra tapęs labai aktualus, ypačiai jog šie kaltinimai yra bandomi išplėsti ir kituose kraštuose — Anglijoje, Kanadoje, Australijoje.

OSI įstaiga remiasi KGB daviniais, nors JAV užsienio reikalų ministerija (State Department) nuolatiniai perspėja, kad KGB dokumentai yra sufabrikuoti.

VLIKas remia bendrą, VLIKo, Lietu-vių Bendruomenės ir ALTos įkurtą, Lie-tuvių Teisėms Ginti Komitetą. Paskutiniu metu šioje srityje naudingą darbą atlieka A. Mažeikos vadovaujamas koalicinis komitetas apsaugoti piliečių konstitucines teises. Šiais metais VLIKas išleido gerą infor-macinį leidinėlį apie Lietuvą anglų kal-ba — „Lithuania — Lietuva“, 20,000 eg-zempliorių. Man teko aplankyti beveik visas pasa-ulio lietuviškas kolonijas, kai kurias po ke-lėtą kartą, laisvajame pasaulyje, susipa-žinti su jų darbais tiesioginiais, ir taip pat juos painformuoti apie VLIKo dar-bus. Aš galiu pabrėžti, kad asmeniškai pažįstu visų pasaulio kraštų lietuviškų or-

LIETUVOJE

Nauji bibliotekos rūmai

Į restauruotą XVII amžiaus pastatą Vilniaus M. Giedrio gatvėje persikėlė Res-publikinės mokslinės-techninės bibliote-kos respublikinis patentų fondas. Netru-kus į naujuosius savo rūmus persikels ir kiti šios bibliotekos skyriai. Vien tik pa-tenčių yra maždaug 15 milijonų, knygų — 400 tūkstančių.

Ruduo-86

Lapkričio 5 d. Vilniaus sporto rūmuose pasibaigė respublikinė lengvosios pramo-nės gaminių paroda-pardavimas „Ruduo-86“.

Benziną keičia dujos

Kauno 6-ji autotransporto įmonė pa-ruošė 61 automobilį, kurie variklio dar-bui naudoja dujas. Iš viso suskystintomis dujomis varomų mašinų įmonėje yra du šimtai, arba vienas trečdalis viso parko. Per 9 mėnesius dujos pakeitė 280 tonų benzino.

Veterinarijos muziejus

Kaune, Lietuvos veterinarijos akademi-joje, atidarytas Veterinarijos muziejus. Stendai supažindina su pirmomis šio pro-filio mokyklomis, pateikia informacijos apie veterinarijos mokslo plėtojimą Vil-niaus, Kauno universitetuose, specialistų rengimą užsienyje.

Nuo įkūrimo ši aukštoji mokykla išlei-do beveik septynis tūkstančius specialis-tų, mokslininkai parengė 18 tomų mokslo darbų, daugiau kaip šimtą monografijų, vadovėlių.

Penkerius metus buvo kaupiami ekspo-natai. Nemažai jų muziejui perdavė aka-demijos dėstytojai, auklėtiniai, studentai, buvusių darbuotojų šeimos.

Namų savininkai turi valyti gatvę

Komunalinio ūkio ministerijos miestų tvarkymo skyriaus viršininkas V. Dam-brauskas „Tiesos“ skaitytojams paaiški-no, kad individualių namų savininkai ar-ba jų nuomininkai turi valyti šaligatvius ir gatves iki jų vidurio, o taip pat šienau-ti gazonus ir griovius namų valdos teri-torijoje. Žiemą nuo šaligatvio nukapoją ledą, pabarsto smėliu. Sniegą, ledą ir smė-lį, o taip pat buitines atliekas ir šiukšles išveža patys valdų savininkai arba, su-darius sutartis, komunalinio ūkio organi-zacijos.

ganizacijų vadovus, VLIKo bei Tautos Fondo atstovus. Asmeniškai pažintis ir nuolatiniai palaikomi ryšiai labai padeda bendrai veiklai.

Santykiuose su pavergtu krašto tautie-čiais VLIKas vadovaujasi visų lietuviškų veiksmų priimtu bendru nutarimu:

„Tautinė drausmė reikalauja, kad tol, kol Sovietų Rusija laikys Lietuvą okupu-ota ir paversta Sovietų Sąjungos dalimi, laisvieji lietuviai santykiuose su okupu-otos Lietuvos gyventojais ribojasi bendra-vimu tik privačioje-asmeninėje plotmėje.

„Vertinama kiekviena laisvės kovos iniciatyva, tačiau siekiama, kad ji būtų suderinta su Lietuvos išlaisvinimo veiks-nių politika ir taktika“ — specialii ELTA, 1982 m. kovo 28 d.

VLIKo finansinė veikla yra tvarkoma Tautos Fondo. Tautos Fondą remia ir iš-laiko viso pasaulio lietuviai. Didelis ačiū priklauso Tautos Fondo vadovybei JAV-se ir visuose pasaulio kraštuose, bei vi-siems lietuviams, remiantiems VLIKo darbus.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Kom-iteto vardu dėkoju visiems viso pasa-ulio lietuviams, padedantiems ir remian-tiems VLIKo veiklą, spaudai, radijo sto-tims ir paskiriems asmenims. Mūsų kova yra šventa, mūsų tikslas aukščiausias, mūsų išpareigojimas kiekvieno vienodas.

Ne visi gal galime įsijungti į šį taip svarbų Lietuvos laisvės kovos darbą, bet neturi būti nė vieno lietuviu, kuris tam darbai kenktų.

II. Tarptautinis Lietuvos reikalų —

Lietuvos bylos atstovavimas

Paskutiniųjų 10 metų laikotarpy, ypač po pasirašymo Helsinkio finalinio akto 1975, Lietuvos laisvės bylos pristatymas ir kėlimas laisvajame pasaulyje įgavo vi-sai kitas formas ir metodus, negu kad buvo naudojama anksčiau. Galima saky-ti, jog veikimo būdai ir mūsų tikslo im-

(Nukelta į 2 psl.)

VLIKO SEIMAS ANGLIJOJ

VLIKO Seimo atstovai ir svečiai atvyko iš Vienos į Londoną lapkričio 7 d., penktadienį. Tą pačią dieną, vakare, Lietuvių Namuose buvo surengtas susipažinimo vakaras su valšėmis.

Lapkričio 8 d. Londono Russell viešbutyje, 9 val. ryto, prasidėjo Seimo atstovų registracija, o 10 val. — Pirmasis posėdis.

DBLS Centro valdybos narys Z. Juras, rengimo komiteto pirmininkas, tarė trumpą sveikinimo žodį, nušvietė DBLS siekius, palaikymą ryšių su VLIKU ir PLB, pasveikino dr. K. Bobelį Ellis Island garbės medaliu apdovanojimo proga ir pakvietė jį atidaryti Seimą.

VLIKO pirm. dr. K. Bobelis padėjo rengimo komitetui ir DBLS pirm. J. Alkiui už pakvietimą rengti Seimą Anglijoje, sveikino atvykusius atstovus ir svečius, pabrėžė, kad po 30 metų VLIKas sugrįžo į Europą.

Po to dr. kun. J. Sakevičius, MIC, perskaitė Invokaciją.

Sekė sveikinimai. Pirmiausia J.E. vysk. A. Deksnys, sveikindamas atstovus ir svečius, palinkėjo darnaus darbo. DBLS pirm. J. Alkis savo sveikinime išskėlė ir vienybės klausimą, perdavė PLB pirm. inž. V. Kamanto linkėjimus. Toliau sveikino dr. kun. J. Sakevičius, „Šaltinio“ redaktorius dr. kun. S. Matulis, MIC, AL-Tos vardu — P. Pranevičius, Reorg. LB — dr. V. Dargis, Neolituanų Sąjungos pirm. K. Brazdžionytė, p. Nelsienė iš Kalifornijos, „Draugo“ ir LIC vardu — kun. J. Prunskis, Z. Juras perskaitė anglų sveikinimus, LNB-vės pirm. VI. Dargis perdavė dr. S. Kuzminsko atsiųstą Maž. Lietuvos Sambūrio sveikinimą (dr. S. Kuzminskas dėl ligos negalėjo atvykti).

VLIKO įstaigos vedėja M. Samatienė perskaitė raštu gautus sveikinimus: L.D. Šefo dr. S. Bačkio, Lietuvos atstovo prie Šv. Sosto S. Lozoraičio, jr., Gen. konsulo A. Simučio, Lietuvos atstovo D. Britanijos V. Balicko, Gen. konsulo dr. J. Žmuidzino, Gen. konsulo Chicagoje V. Kleizos, Lietuvos atstovo J. Baltrušaičio, Gen. konsulo V. Čekanausko, J.E. vysk. P.A. Baltakio, ALT pirm. T. Blinstrubo, T. Fondo Garbės pirm. prel. J. Balkūno, T. F. ats. pirm. Sidnėjų prel. P. Butkaus, Tautos Fondo atstovės Floridoje, „Tėviškes Aidi“ red. kun. dr. P. Daukno, Liet. Krikšč. Demokratų C. v-bos pirm. A. J. Rudžius, LKDS C. komiteto vicepirm. A. Venskūnas, LSS Tarybos pirm. P. Molio, Union Pier Liet. Draugijos vardu E. Vengiansko, Australijos LB Kr. vald. pirm. V. Neverausko, dr. A. Nauragio, Prancūzijos LB pirm. 2. Mikšio, Pasaulio Liet. Jaunimo S-gos pirm. A. Grušo, DBLS pirm. J. Alkio, Liet. Šaulių S-gos pirm. K. Milkovaičio, Balfo C. Valdybos pirm. M. Rudienės, Sav. kūrėjo kpt. J. Čiuvinso, „New Digest International“ redakt. J.P. Kedžio, Latvių tarybos gen. sek. A. Homkos, Mot. Klubų federacijos pirm. A. Pintsch, Amerikos LB pirm. inž. A. Gečio. Pabaigoje p. M. Samatienė žodžiu pasveikino Mot. Klubų Fed. Centro valdybos vardu.

Po to išrinktas Seimo prezidiumas — pirm. dr. K. Valiūnas.

Po trumpos pertraukos sekė VLIKO Tarybos pirmininko ir VLIKO valdybos pirmininko pranešimai. Po pranešimą Z. Juras pristatė Kestono koledžo vyr. direktorių Rev. M. Bourdeaux, M.A., B.D., kuris savo paskaitoje apžvelgė tikinčiųjų persekiojimą Sov. Sąjungoje ir Lietuvoje.

Tuo ir baigėsi priėmimo posėdis. Pietų metu kalbėjo DBLS Garbės pirm. P.B. Varkala. Kalbėdamas apie vienybę pakartojo a.a. min. B.K. Balučio žodžius: „Nepaprastai svarbu žiūrėti, kas mus jungia ir nepadaija to, kas mus skiria. Šis principas yra labai svarbus tautiniam darbe, ypač jis svarbus išeivijoje. Jis yra mūsų susipratimo ir teisingo galvojoimo diplomatas, ne tik mums svetur, bet ir namie likusiems ir ten kenčiantiems įrodytas, kad mes esame teisingu keliu. Tai ginklas, kurį mes duodame ir rankas kenčiantiems tėvynėi. Sąjungos vadovybė tai suprato ir šito laikosi. Aišku, yra tokių, kurie mėgsta iš nesupratimo kaitiėti pagalius ir vėžimo ratus. Partijos, srovės ir grupės iššauktų tik intrigas, kovas, nesantaiką ir atitrauktų jėgas nuo tų darbų, kurie šiandien reikalingiausi...“

Po pietų — antrosios posėdis.

Pirmiausia dr. J. Stukas Amerikos Liet. Vyčių vardu įteikė J.E. vysk. A. Deksnui Lietuvos krikšto 600 m. sukakties pirmąją medalioną.

Po to sekė Mandatų komisijos pranešimas: iš 45 galimų atstovų užsiregistravo 32, nebuvo Liet. Fronto Bičiulių atstovo, dalyvavo apie 100 svečių.

Kraštų įgaliojinių pranešimus padarė: A. Taškūnas — Australijos, A. Norvaiša — Kanados, Z. Juras — D. Britanijos, K. Baronas (neįgaliojotas) — V. Vokietijos,

inž. A. Venskūnas — Europos parlamento, H. Gavorskas — Venesuelos, A. Klimaitis — Austrijos ir Šveicarijos.

Klausimams ir diskusijoms nebuvo daug laiko. Vokiečių ELTOS red. K. Baronas išskėlė Vilniaus arkivyskupijos klausimą. Paaikškinimus davė kun. S. Matulis. Visi D. Britanijos kalbėtojai, P.B. Varkala, D. Banaitis ir J. Alkis, pasisakė dėl vienybės ir beprasmiškų ginčų baigimo.

Tautos Fondo pranešimus pradėjo TF Tarybos pirm. J. Valaitis. Po jo ilgą pranešimą skaitė TF Valdybos pirm. J. Giedraitis (spausdinsime sek. nr.). Po jų sekė inž. J. Vilčinsko apyskaita — D. Britanijos TF atstovybė, ir Kanados — A. Patamsio, kuris įteikė 60.000 dol. čekį — Kanados lietuvių auką.

VLIKO Teisinės Tarybos narė adv. Armanienė kalbėjo dėl testamentų sudarymo būdų ir Laisvės išdo. K. Baronas, imdamas pavyzdžiu Kanados lietuvių, apskaičiavo, kad JAV lietuviai lengvai galėtų per metus surinkti milijoną dolerių.

Dėl laiko stokos numatytos pertraukos nebuvo. Sekė simpoziumas tema: „Kaip geriausiai konsoliduoti lietuvių politinę veiklą bendram Lietuvos laisvinimo darbui“. Moderavo inž. J. Jurkūnas. Jis pristatė simpoziumo prelegentus: A. Klimaitį — VLIKO atstovą Austrijos ir Šveicarijoje; A. Taškūną — Tasmanijoje; inž. A. Venskūną — Prancūzijoje; dr. prof. D. Krivicką — JAV. Susumavęs visų pasisakymus, moderatorius pabrėžė, kad naujos idėjos gali vesti į esamų pozicijų praradimą, gi per didelį konservatyvizmą — į sustingimą ir sustabarėjimą.

A. Klimaičio pagrindinės mintys ir pasiūlymai buvo tokie: „Palanki vieša nuomonė labai svarbi Lietuvos laisvinimo darbe. Jo redaguojamas laikraštis „Ost-nachrichten“ vokiečių skaitomas ir cituojamas jų laikraščiuose. Siuntimas specialių ELTOS informacinių žinių taip pat labai svarbus. Lietuva yra Europoje. Laisvinimo darbas turime stiprinti Europoje. Reikia įsteigti nuolatinį informacijos biurą Vienoje (su skyriumi Kopenhagoje)“.

A. Taškūno siūlymai: „1. Atsinaujinkime, užgydykime žaizdas, ieškokime kas mus jungia, o ne skiria, išplėskime savo pačių žinias; 2. Ieškime iš savo getų. Ieškime draugų vietinių tarpe ir juos tinkamai įvertinkime, steigkite Lietuvių Bičiulių Draugijas; 3. Išsiaiškinkime laisvinimo būdus; 4. Pasiskirstykime darbais; 5. Dažnai duokime apčiuopiamą atskaitomybę už konkrečiai nuveiktus darbus.“

„Kremlui labiausiai patinka Australijos — Sov. Sąjungos Bičiulystės Draugija. O po to, antroje eilėje — Kremlui mielos tokios antisovietiškos organizacijos, kurios nieko neveikia, arba anksčiau veikusias, dabar sėdi nuleidusias rankas.“

Inž. A. Venskūnas punktai: „VLIKO darbo rėmimas; Politinių partijų vienybė; Politinių partijų įsitraukimas į tarptautines organizacijas; Politinės informacijos rėmimas; VLIKO rėmimas lietuvių politinių organizacijų darbe, kurios yra įsitraukusios į tarptautinę veiklą.“

Dr. D. Krivicko mintys: „1. Reikia kalbėti i Lietuvą, patys žmonės pasirinks savo demokratine sistemą; 2. Integracijos klausimas — jau apjungusios 12 Europos valstybių; 3. Pastatyti demokratijos sąvoką prieš iškreiptą demokratijos sąvoką; 4. Sudaryti sąlygas, kad jaunieji rašytų disertacijas, įrodydami tikrąją; 5. Pritarė darbų pasiskirstymui.“

Diskusijoms liko maža laiko. Nutarta užbaigti Seimo sesiją Liet. Sodyboje.

Vakaras buvo baigtas kotteilium.

Sekmadienį, lapkričio 9 d., 11 val. — iškilmingos pamaldos Lietuvių bažnyčioje. Mišias atnašavo J.E. vysk. A. Deksnys, asistuojamas trijų kunigų. Apie bažnyčios 75 metų jubiliejų kalbėjo klebonas kun. J. Sakevičius.

Vyskupo turiningo pamokslu pagrindinė mintis: „Galima prarasti ir atgauti nepriklausomybę, bet mirusios tautos niekas neatgaus“.

Po pamaldų trim autobusais ir keliais automobiliais visi vyko į Lietuvių Sodybą, kur 3 val. prasidėjo banketas, kuriame dalyvavo per 150 žmonių. Banketo metu įvyko mūsų dainininkės Violetos Rakauskaitės-Stromienės puikus koncertas. Programą pravedė M. Bajorinas, garso operatorius — J. Podvoiskis.

6 val. vak. prasidėjo VLIKO Seimo baigiamasis posėdis — rezoliucijų priėmimas ir Seimo uždarymas. Priimtas rezoliucijas paskelbė „Europos Lietuvoje“.

Posėdį pravedė dr. K. Valiūnas. Padėkos, atsiveikinimo ir uždarymo kalbas pasakė VLIKO pirm. dr. K. Bobelis, inž. L. Grinius, inž. J. Valaitis, DBLS pirm. J. Alkis, Z. Juras.

Seimas baigtas Tautos himnu.

VLIKO PIRMININKO PRANEŠIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

duris mūsų veiklai. Tuo po Helsinkio finalinio akto pasirašymo, pirmoji ALTA, 1975 m. rugpjūčio 21 d. paskelbė Helsinkio akto interpretaciją ir kaip to akto mums naudingus principus galima sėkmingiau panaudoti, keliant mūsų bylą tarptautinės politikos rėmuose.

Greit tuo keliu pasėkė ir VLIKas. O kiek tuo laiku buvo išlieta kritikos dėl Helsinkio akto panaudojimo mūsų veiklai.

Šiandien jau niekas neabejoja, kad Helsinkio aktas ir jo išvadoje šaukiamos ESB konferencijos yra patys pagrindiniai tarptautinės politikos forumai, kuriuose šiuo metu yra geriausios galimybės mūsų bylos kėlimui.

Helsinkio aktas, pradėjęs kelti žmogaus teisių klausimą, šiandien yra padaręs tuos klausimus neatskiriama tarptautinės politikos dalimi.

VLIKO atstovai dalyvavo visuose Helsinkio akto konferencijose: 1975 — Helsinkyje, 1978 — Belgrade, 1980 — Madride, 1985 — Otavoje, 1986 — Berne ir dabar — Vienoje.

Kiekvienoje šių konferencijų Lietuvos ir Pabaltijo byla iškilo vis daugiau į viešumą, pabaltiečiai gavo daugiau galimybių ir konferencijoj dalyvaujančių delegatų palankiau sutinkami, o Pabaltijo laisvės klausimas pamažu tampa svarbus faktorius Europos S. ir B. konferencijų išvadose.

Nėra jokios abejonės, kad Europos taikos sutarties klausimas negalės būti užbaigtas, kol tarp kitų svarbių Europos tarptautinės politikos problemų ir Pabaltijo valstybių laisvės klausimas nebus išspręstas.

Jeigu 1978 m. Belgrade Pabaltijo valstybių klausimas buvo tik labai paviršutiniškai iškeltas, tai Madride jis iškilo žymiai stipriau, o Vienoje lietuvių atskiri, pabaltiečių bendru memorandumu ir įvairiom informacijom, atidarymu pabaltiečių informacijos centro, spaudos konferencijos austrų žurnalistų rūmuose, kurioje be pabaltiečių atstovų dar dalyvavo buv. švedijos min. pirm. pavaduotojas ir 1985 m. Pabaltijo tribunolo Kopenhagoje teisėjas Per Ahlmark ir JAV-jų delegacijos pirmininkas, masine pabaltiečių demonstracija, kurią atvyko Vasario 16 gimnazijos mokiniai iš Vokietijos, lapkričio 4 d. — Vienos miesto centre, Šv. Stepono aikštėje, kurioje teko kalbėti nam kaip Pasaulinės Pabaltiečių Santalkos pirmininkui, bet pagrindiniai kalbėtojai buvo Per Ahlmark ir prancūzų parlamento narys ir Europos krikščionių demokratų unijos pirm. Jean-Marie de Daillet.

Pabaltijo valstybių laisvės reikalas buvo pristatytas, kaip neišspręsta Europos problema, kurios išsprendimas būtinas tolimesnei Europos valstybių vieningos politikos vystymui. Iš pasikalbėjimų su įvairiomis delegacijomis aiškiai matėsi, kad nėra klausimo, jog Pabaltijo valstybių reikalas turi būti išspręstas, yra tik klausimas, kokiaje formoje, kaip ir kada jis turi būti pristatytas. Delegatuose jautėsi savotiškas baiminimasis, kaip tą klausimą stipriau judinti, neišsiskaidant didelės sovietų reakcijos.

Pabaltiečių pasirodymas buvo teigiamai ir gan plačiai paminėtas Europos spaudoje, televizijoje, oficialiose spaudos konferencijose (pvz., JAV) ir net JAV sekr. G. Shultzas paminėjo Pabaltijo valstybes savo kalboje, o JAV ambasados priėmė labai konkrečiai pabrėžė, kad eventualiai Pabaltijo valstybės bus laisvos.

Sunkiausia dabartinė mūsų veiklos problema įtraukti kitas Helsinkio aktą pasirašiusias valstybes prisidėti bent ketvirciu tos paramos, kurią mes gauname iš JAV vyriausybės, ypač būtų svarbu, pvz., kad Kanada, Anglija ir V. Vokietija bent dalinai Pabaltijo valstybių atžvilgiu užimtų JAV poziciją. Liūdna, kad šios valstybės, kuriose, palyginamai, ne tiek jau maža gyvena lietuvių, mums duoda tik taip vadinamą simbolinę paramą. Lietuvių politinė veikla šiuose kraštuose beveik neefektinga, nei viena iš šių valstybių vyriausybių nepadedą net savo krašto piliečiams konferencijoj dalyvauti ar bent į ją iėti. Mūsų veikla remiasi beveik tik JAV vyriausybės parama. Šiuo klausimu ypatingai turėtų susirūpinti Kanados ir Anglijos lietuviai, pagalvoti, kaip iš savo vyriausybių daugiau pagalbos gauti. Čia geras pavyzdys yra Australijos lietuviai ir pabaltiečiai, kurių dėka net dvi rezoliucijos Australijos parlamento rūmų buvo priimtos, reikalaujant, kad Australijos vyriausybė Pabaltijo valstybių klausimą pristatytų J.T. ir Europos S.B. konferencijoj.

Ypatingos reikšmės mums yra Europos parlamentas, kuris priėmė vieną svarbią

rezoliuciją ir šiuo metu ten yra nauja rezoliucija Pabaltijo valstybių reikalui. Ten atmosfera mums palanki, tik mums trūksta žmonių, kurie plačiau įsijungtų į Europos parlamento funkcijas. Manau, kad ateinančiais metais, be vykstančios Vienos konferencijos, vienas iš pagrindinių mūsų veiklos žygių kryps į Europos parlamentą, kurio darbuose jau eilę metų VLIKui sėkmingai talkininkauja inž. A. Venskūnas iš Paryžiaus. Europos parlamento veikloje didelės įtakos gali padaryti mūsų politinių partijų atstovai, veikdami per savo analogines partijas kitose valstybėse ir įsijungdami į tarptautinius giminingus politinius sąjūdžius. Labai svarbu, kad kuo daugiau mūsų žmonių įsijungtų į savo krašto politines grupes.

Jau trečią kartą šios VLIKO kadencijos metu tenka VLIKui pirmininkauti Pasaulinei Pabaltiečių Santalkai — tai labai efektinga, naudinga pabaltiečių institucija.

Mes numatome kitais metais atidaryti nuolatinį pabaltiečių Centrabūrą su pilnai apmokamu generaliniu sekretorium ar įgaliojiniu Europoje.

VLIKas nuolatiniai palaiko ryšį tiesiogiai su įvairių valstybių vyriausybėmis per raštus, memorandumus įvairiomis programomis. Paskutiniųjų kelerių metų laikotarpyje gaunama vis daugiau teigiamų atsakymų, pabrėžiančių Lietuvos okupacijos nepripažinimą.

Turime daug įvairių, mažiau ar daugiau naudingų ryšių su įvairiomis tarptautinėmis-privačiomis institucijomis ir organizacijomis, kaip, pvz., Pasaulinė antikomunistinė lyga, Antibolševikiniu bloku, Amnesty International, Captive nations ir kt.

Veikla JT labai rezervuota, nes ten sąlygos nėra palankios dėl didelės sovietų įtakos ir trečiojo pasaulio valstybės. Tarptautiniam Hagos tribunole neturime rėmėjų, kurių dėka galėtume juo pasinaudoti.

Kiekvienais metais įvyksta daug įvairių netikėtų įvykių, į kuriuos reikia reaguoti, kaip, pvz., Reagano-Gorbačiovo pasitaikymai Ženevoje ir Reikjavike, Černobylio nelaimė ir t.t.

Sąryšyje su Černobylio nelaime, Pabaltiečių Pasaulinė Santalka įteikė memorandumą Tarptautinei Atominės Energijos agentūrai Vienoje. Norėjome šį memorandumą būnant Vienoje įteikti asmeniškai, bet nepavykus numatytu laiku gauti pasimatymo, jis buvo pasiųstas gen. direkt. dr. Blinx paštu. Ten iškeliami Ignalinos ir Jėpus jėgainių trūkumai, pavojai gyventojams, ekologijai ir kt.

Mums reikia nuolat sistemingai vykdyti mūsų numatytus laisvinimo planus per tarptautinius politinius forumus, vyriausybės, parlamentus, spaudą ir t.t. Tuo pačiu metu būti pasiruošusiems reaguoti į įvairiausias netikėtas tarptautinius įvykius, kurie gali turėti tiesiogines ar netiesiogines reikšmes Lietuvos laisvinimo bylai.

Sov. Sąjungoje vyksta dideli ekonominiai, politiniai, kariniai pasikeitimai — vyksta krizė, kurios Vakarai dėl trumparegiškumo ir nesiorietavimo tarptautinėje politikoje nepajėgia išnaudoti savo nauda, net ir padeda tą krizę pridenkti. Jie užsiėmę simptomų gydymu Afganistane, arabų-žydų pasaulyje, Čilėje, Nikaragvoje, Libijos-Sirijos reakcijose ir kitur. Akiai nemato, kad ne simptoma, o ligą reikia gydyti, norint regimų rezultatų. Visiems turi būti aišku, kad visų simptomų liga yra Sovietų Sąjunga.

Tik Vakarų valstybių apsilėidimas, nepajėgumas išnaudoti savo aiškų pranašumą, nežiūrint ką liberalų ir naivių pacifistų kontroliuojama spauda beskelbtų, padeda išlaikyti terorą, apgavystėmis ir žmonių išnaudojimu paremtą Sov. Sąjungos imperiją.

Laisvojo pasaulio lietuviai yra daug Lietuvos laisvinimo veikloje atsiekę, bet dar daug ir labai daug reikia dirbti, dirbti vieningai, kantriai ir nesustojant. Ne visi mūsų veiklos rezultatai yra tokie, kokių laukume, bet tai turi mus tik sustiprinti sunkioje kovoje.

Turime turėti daugiau vilties savo darbams, ir čia reikia mūsų visų paramos ir pagalbos. Mūsų laisvės kova, nei sienų, nei ribų neturi.

Kaip gražu, kaip malonu, kad šiais metais tiek daug suvažiuo į Vieną, parodyti Europai jos širdyje, kad mes esame irgi Europos dalis ir kad jie to niekad neužmirštų.

Skilimas rytų-vakarų ideologinėje kovoje, nors ir bandomas pridenkti, didėja kasdien, tik laiko klausimas, kol visos paverptos tautos nusikratys jas slepiantį slibino. Mes turime tam dirbti, kovoti, ir eventualiai atsieksime mūsų pergalę — laisvę ir nepriklausomybę Lietuvai.

Voice of America ir Radio Free Europe užkrekdavo įvyki.

Pilną VLIKO Seimo eigą, trijose video kasėtose (12 val.), galima įsigyti DBLS-goje. Kaina — 50 sv. Seimo santrauka vienoje kasėtėje (4 val.) — 20 sv.

Konferencija Vienoje

Paskutiniu laiku Austrija tapo viena iš populiariausių valstybių, kur vyksta daug tarptautinių konferencijų ir suvažiavimų. Austrijos sostinė Viena žinoma savo svečių ir mokėjimu sudaryti tinkamas sąlygas konferencijų pasisėkimui.

Taip pat Austrija turi kitų tautų pasitikėjimą, jog ji tikrai yra neutralus kraštas. (Vienoje stovi didžiulis raudon-armiečio paminklas. Žinoma, austrai džiaugiasi, kad tik paminklas...).

Austrijos sostinėje Vienoje įvyko pirmutinis ir svarbus kongresas 1814-15 metais, kai buvo pertvarkytas Europos žemėlapis, kada baigėsi ir žlungo Napoleono galybė.

Didingi Imperatorių rūmai suteikia pakankamai vietos, kad ir didžiausiom konferencijom. Rūmai turi 15 salių.

1958 m. šie imperatoriški rūmai buvo pritaikyti prie moderniosios technologijos, bet vis tiek išliko rūmų didingumas. Šis kompleksas vadinasi HOFBURG KONGRESŲ CENTRU.

Sekmadienį, lapkričio 2 d., buvo išskabinos visų konferencijoje dalyvaujančių tautų vėliavos. Nesimatė jokių demonstrantų, bet vaikščiojo daug turistų iš įvairiausių kraštų, matėsi net ir iš tolimos Japonijos.

Netoli centrinės konferencijų salės, jau veikė registracijos biuras atvykstantiems žurnalistams, reporteriams ir kitiems spaudos darbuotojams. Tik registruoti ir akredituoti žurnalistai, gavę specialius numeruotus pažymėjimus su fotografija, galėjo naudotis specialiai žurnalistams skirtom patalpomis, moderniausiu žinių persiuntimo būdu, gauti smulkią informaciją, kas kur ir kada vyksta (aš tokį akreditavimą gavau).

Pats Vienos miestas parodė didelį žurnalistams vaišingumą, vakarais vyko įvairūs priėmimai, dienos metu — ekskursijos į įvairias vietas, ir tai viskas nemokamai.

Pabaltiečių Santalkos informacijos centras jau pradėjo veikti nuo spalio 27 dienos. Centras veikė geroje vietoje, jį buvo galima lengvai surasti. Ten buvo platina ma informacija apie Pabaltijo valstybes apskritai, o kiekviena tauta teikė informaciją tik apie save.

Lietuvių skyriuje buvo platinamos „Eltos Informacijos“ anglų ir vokiečių kalba, memorandumai, kurie pasiūti konferencijoje dalyvaujančioms valstybėms, Lietuvos istorijos žinios, informacija apie dabartinę padėtį Lietuvoje ir kt.

Informacijų leidinėlių apie visas tris Pabaltijo valstybes, išleistą Didžiojoje Britanijoje Baltų Tarybos iniciatyva, galima buvo ten ir kitose informacijų vietose gauti.

Dėka akredituotų žurnalistų, įvairiausia lietuvių informacinė medžiaga buvo platinama ir tose vietose, kur publika negalėjo įeiti. Patalpose, kuriomis naudojosi tik akredituoti spaudos darbuotojai, taip pat buvo platinama informacinė medžiaga apie Lietuvą, paruošta PLB ir VLIKo.

Lietuvių veikla prasidėjo sekmadienį, 6 val. vak., kunigaikščio Sobieskio koplyčioje, labai gražioje Kalenbergo bažnyčioje, pamaldomis. Ta vieta ir bažnyčia ir istoriniai susieta su 1683 metais, kai Vienos miestas antrą kartą buvo apsuptas turkų ir pavojus grėsė visai Europos civilizacijai. Dėka kunigaikščio Sobieskio, tur kai, nors ir būdami daug gausesni, tapo sumušti — pavojus visai Europai pašalintas.

Lapkričio 3 d., netoli konferencijos centro, spaudos klube „Concordia“ įvyko pirmutinė pavergtųjų tautų spaudos konferencija. Man teko atstovauti „European Liaison Group“ — Europos tautų ryšių palaikymo tarybą. Šioje organizacijoje lietuviai jau nuo seno aktyviai dalyvauja. Atskirai dar buvo atstovaujami ukrainiečiai, lenkai, čekai. Ir čia platinta informacija apie pavergtąsias Europos tautas, apie Helsinkio susitarimų lauzymą, apie problemas dėl tautinių ir žmogaus teisių Vidurio ir Rytų Europoje.

11.30, tose pačiose patalpose, įvyko ir Pabaltiečių Santalkos spaudos konferencija. Dalyvavo apie 200 asmenų. Pabrėždamas pabaltiečių reikalų supratimą ir jų siekius, dalyvavo Amerikos ambasadorius. Konferencija praėjo sėkmingai, išplatinta daug informacinės medžiagos apie Pabaltijo tautas, supažindinta daug žurnalistų su mūsų laisvės byla. Antrą valandą po pietų, dar net neprasidėjus konferencijai, Sovietų Sąjunga jau surengė pirmąją spaudos konferenciją.

Į šią Sovietų konferenciją galėjo įeiti tik akredituoti žurnalistai. Jau prieš antrą valandą šalio buvo pilna, sunku įeiti. Delegacijos vadovas kalbėjo rusiškai, vertėjas vertė į anglų kalbą. Jis kalbėjo apie 40 minučių. Kaip ir visuomet, sovietų spaudos konferencijų dalyviams nieko kon-

kretaus nesakoma. Daugiausia kalbėta, kad Sovietų Sąjunga labai rūpinasi dėl žmogaus teisių pažeidimų, dėl Afrikos problemų, dėl milijonų bedaujančių pasaulyje žmonių. Kai atėjo laikas klausimams, norinčių klausyti buvo labai daug. Pradėjo nuo sėdinčių priešakyje, mažai buvo vilties toliau sėdintiems arba stovintiems savo klausimus iškelti. Didelių laikraščių korespondentai klausinėjo apie nusiginklavimą, apie nepavykusius pasitarimus Reikjavike, apie ekonominį bendradarbiavimą. Buvo paaiškinta, kad tokiems klausimams atsakyti bus specialios spaudos konferencijos, delegatai vengė tiesioginio atsakymo. Vienas žydų žurnalistas spėjo iškelti klausimą, kodėl sovietai neleidžia žmonėms emigruoti. Jis nurodė asmens pavardę, nurodė datą, kada parašė prašymą išvažiuoti, nurodė datą išleidimo kitų šeimos narių, klausė, kodėl tas žmogus laukia jau daugiau 7 metų.

Vienas delegacijos narys prisistatė kaip šios srities specialistas, mielai pasisiūlė atsakyti. Jis aiškino, kad niekas Sovietų Sąjungoje niekam netrukdo išemigruoti, tik bėda, kad ta procedūra ilgai užtrunka. To negalima išvengti. Jis taip pat pridėjo, kad yra daug žmonių, kurie nori ir Sovietų Sąjungą įvažiuoti, norėtų Sovietų Sąjungoje apsigyventi. Bet ir čia bėda, eilė ilga ir žmonės turi ilgai laukti, kol bus į Sovietų Sąjungą įleisti.

Vienas kanadietis žurnalistas išskėlė klausimą, kaip sovietai vertina Molotovo ir Ribentropo pasirašytą sutartį.

Jam buvo paaiškinta, kad tai sena istorija. Nėra reikalo apie tai kalbėti ir diskutuoti. Pradėjo aiškinti sovietų karo nuostolius, apie žuvusius 20 milijonų žmonių. Sunku buvo gauti konkrečius atsakymus.

Oficialus konferencijos atidarymas įvyko lapkričio 4 d., 11 val. Atidarė Austrijos užsienio reikalų ministras H.E. Peter Jankowitsch, ilgesnį atidarymo ir sveikinimo kalbą pasakė Austrijos kancleris H.E. Franz Vranitzky. Kalbos buvo labai švelnios, draugiškos, nieko neužgaunančių. Tuo metu susidarė įspūdis, jei ir kitų valstybių delegatai taip kalbės, konferencija bus taiki ir draugiška.

Kanclerio kalboje buvo ketletą kartų pabrėžta, kad nežiūrint skirtingų valdymosi sistemų, kurios vieniems iš mūsų patinka, o kitiems ne, vis tiek turime kartu šioje planetoje gyventi ir turime turėti nuolatinį dialogą.

Ta tokia draugiška nuotaika greitai dingo, nes jau tą pačią dieną amerikiečiai turėjo spaudos konferenciją, kur Amerikos Valst. sekr. Shultzas be jokių ceremonijų drįso rusams pasakyti, kad Sovietų Sąjunga yra tas kraštas, kuris ignoruoja Helsinkio nutarimus, susijusius su žmogaus teisėmis. Tą patį patvirtino ir Didž. Britanijos spaudos konferencijos metu Britų užsienio reikalų ministras Sir Geoffrey Howe. Jis pabrėžė, kad Didž. Britanija, Sovietų Sąjunga, Amerika ir kitos 32 valstybės pasirašė galutinį Helsinkio susitarimą, kur buvo padaryti specifiniai įsipareigojimai dėl žmogaus teisių. Shultzas savo kalboje pakartotinai kaltino Sovietų Sąjungą šių įsipareigojimų laužymu.

Sovietų Sąjunga į tą kaltinimą atsiliepė gana ramiai p. Shevardnadze tuojau pasiūlė, kad, kaip galima greičiau, turėtų įvykti speciali, atskira konferencija Maskvoje, specialiai nagrinėti tokias sritis kaip pasikeitimasis informacija, kultūriniai ryšiai, žmonių vispusiškas bendravimas.

Vienos konferenciją numatyta užbaigti liepos 31 dieną 1987 m.

Lapkričio 4 d., po pietų 1 valandą, įvyko jungtinė pabaltiečių demonstracija pagrinde Vienos miesto gatvė. Dalyvavo apie 1500 žmonių. Estų, latvių ir lietuvių. Dauguma jaunimo ėjo pasipuoę tautiniais rūbais. Buvo nešamos vėliavos, plakatai su įvairiais užrašais, reikalaujant laisvės Pabaltijo tautoms. Lietuvių buvo apie 250: iš JAV, Kanados, Venesuelos, Australijos, Vokietijos, Šveicarijos, Austrijos, Prancūzijos, Didž. Britanijos. Demonstracija baigėsi prie Šv. Stepono katedros, kur buvo pasakytos kalbos ir šoko tautinių šokių grupės.

Ši pabaltiečių puikiai suorganizuota demonstracija padarė žiūrovams gilų ir nepamirštamą įspūdį. Apie ją plačiai aprašė spauda ir rodė televizijoje.

Dar teko aplankyti ir kitą įvairių tautų informacinį centrą, atstovaujamą daugumos Europos tautų ir grupių. Lietuviams ten atstovavo p. Jolanta Vaičiūtė-Goutt, talkinant Anglijoje gyvenančiam skautui Valterui Tas centras globojamas organizacijos, kuri vadinasi „Resistance International“.

Lietuviai Vienoje buvo puikiai atstovaujami, informacija apie Lietuvą pas-

HELSINKIO VEIDRODIS

LAPKRIČIO 4-6 D., 1986, VIENA

Kaip žinome, šiuo laiku Vienoj vyksta C.S.C.E. Konferencija (Conference for Security and Cooperation in Europe). Joje dalyvauja atstovai iš 35-ų tautų, kurios pasirašė 1975 m. Paskutinį Helsinkio Aktą, ir vienas iš svarbiausių uždavinių bus peržvelgti nutarimus dėl žmogaus teisių.

Su tos Konferencijos atidarymu buvo suderintas tuose pačiuose Messepalast rūmuose lygiagretis įvykis — paroda „Helsinki Spiegel“. Tai buvo paroda, suorganizuota po Resistance International globa. Jos tikslas atkreipti pasaulio spaudos, C.S.C.E. delegatų ir visuomenės dėmesį į žmogaus teisių pažeidimą visame pasaulyje ir ypatingai už Geležinės Uždangos.

Parodas surengė daugiau kaip 40 žmogaus teisių gynimo grupių: buvo spaudos konferencijos, seminarai ir diskusijos, kuriose dalyvavo žymūs disidentai Alexander Ginsbourg, Vladimir Bukovski, Yuri Orlov, Leonid Plouchch, Alexander Blokh, Prancūzijos Pen Club prezidentas Rene Tavernier ir daug kitų. Telefonu kalbėta su Anatoliu Ščaranskiu, kuris negalėjo dalyvauti dėl šeimininių priežasčių (tą rytą gimė dukrelė). Per video juostas girdėta iš Jeanne J. Kirkpatrick. Simon Wiesenthal atsisakė asmeniškai konferencijoje dalyvauti, bet kalbėjo video technikos pagalba.

Pabaltijo kraštų parodos, suorganizuotos dėka Paryžiaus Baltic House pastangų, sukėlė daug dėmesio vietinėje ir pasaulio spaudoje. Kalbėta su Prancūzijos Žmogaus Teisių Min. Claude Maluret, kuris sutiko pasimatyti su Baltic House direktore Jolanta Vaičiūte Paryžiu. Prie lietuvių parodos asmenine pagalba prisidėjo Gintė Damušytė (L.I.C.) ir Joana Kuraitė (Kanados Lietuvių Bendruomenė). Pagalbos gauta iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Pasaulio Laisvų Latvių Bendruomenės (W.F.F.L.) Su medžiaga prisidėjo ir VLIKas.

Tai buvo labai įdomios ir įspūdingos trys dienos. Gaila, kad nematėm daugiau lietuvių iš Anglijos...

Dalyvis iš Anglijos

RIMTIES VALANDĖLEI

Krintančių lapų šlamėjime ir rudens ūkanų pilkume, kviečiu brolius rimties valandėlei.

Ne kokių didelių įvykių akivaizdoj, ne atominio karo grėsmėje, bet mūsų tautos didžiosios aukos prisiminimui. Aukos, kuri buvo pašvęsta neapsakoma kančia, krauju ir mirtimi.

Lapkričio mėnuo yra skiriamas gedulo ženkle prisiminti į amžinatvę pasitraukusius savo artimuosius ir pagerbti mūsų tautos didvyrius. Šio mėn. 23 d. švenčiame ir mūsų kariuomenės šventę. Toms dienomis mes prisimenam mūsų karius ir visus už krašto laisvę kovojusius. Bet ryškiausiai mūsų vaizduotėje tebestovį heroiški partizaninių kovų vaizdai.

Tos kovos neturi būti niekada užmirštos, nes tai yra heroiškausias, žiauriausias ir ilgiausias užtrukusių partizaninės laisvės kovos.

Partizanai neėmė jokių belaisvių, bet ir patys nepasidavė, nes jie žinojo, kad jų laukia baisi kankinio mirtis. Okupanto žiaurumų tvirtino pakelėse iškarti nuogi partizanų lavonai, su odoje išdegtomis Lietuvos Vytimis ar Gedimino stulpais, o turgų aikštėse išmėtyti ir sumaitoti partizanų kūnai.

Svetimšaliai stebisi ir klausia, kas sukėlė tokį pasišventimo pilną partizanų karą?

Jį sukėlė sovietinės okupacijos žiaurumai, prilygstantieji tautos genocidui, kurių lietuviai jau nebegalėjo pakelti, ir savotiškas vilčių mirazas.

Didžiausia viltis buvo, kad karo pabaigos, vokiečiams kapitulijavus, sovietai susidurs veidas į veidą su vakariečiais ir čia įvyks lemiamas mūšis tarp kapitalizmo ir komunizmo, kurio laimėtojas savaime aiškus, o apie Jaltos ir kitus niekšingus tarptautinius aktus Lietuvoje tada niekas nežinojo. Be to, rugpjūčio 8 d. 1944 metais, okupantas paskelbė mobilizaciją vyrų gimusių 1908 iki 1926 m. Teroras palietė beveik kiekvienus namus. Sprendimas savaime atsirado. Visi slėpėsi kur išmanydami, o daugiausia miškuose. Paskui rusų kariuomenę sekė, vadinaui užfrontės valdytojai, kurie dieną ir naktį suiminėjo žmones, tardė ir naikino seniūnus, panaktinius, valsčių raštininkus ir viršaičius, šaulius, buvusius karius,

nepriklausomybės kovų savanorius ir kitus buvusius nepriklausomos Lietuvos tarnautojus. Į bėgančius buvo šaudoma be įspėjimo.

Pabėgusieji į miškus susijungė su Lietuvos Laisvės Armijos kovos dalinių likučiais, vadinamais Vanagais ir taip susiformavo partizanų užuomazga.

Lietuvoje pasidarė dvi valdžios: Okupantas su „stribais“, „skrebaais“ ir kitais vardais vadinamais pardsidavėliais — miestuose, o partizanai — kaimuose ir miškuose.

Kai okupantas stengėsi kuo greičiau įvesti krašte komunistinę santvarką, tai partizanai, kaip įmanydami gynė senąją Lietuvos sistemą ir trukdė bolševizmo įvedimą. Kaimuose nedrįsdavo pasirodyti nei rusai, nei stribai. Gyventojai partizanų žiūrėjo, kaip į vietinės tvarkos palaikytojus ir juos globojo.

Deja, dešimtmetis partizanams buvo perilgas laikas. Be būtiniausių reikmenų, be medicinos pagalbos, be tinkamo maisto, žiemos šalčiai ir sniego pūdos sparčiai retino jų eiles, o ginklų ir šaudmenų trūkumas buvo dažna priežastimi kovų prieš okupantus pralaimėjimu. Jei paramos iš Vakarų valstybių taip ir nesulaukė.

Partizanams paaiškėjo, kad Atlanto Chartos įgyvendinimas ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymas — tik mirazas. Tie, kurie turėjo tarti lemiamąjį žodį dėl Pabaltijo kraštų laisvės, susitikę ant Elbės krantų, glėbėsčiosios su okupantais ir kėlė tostus už pergalę ir draugystę.

Beliko viena išeitis — baigti ginkluotą priešinimąsi ir įsijungti į tautos judėjimą — išlaikyti tautos gyvybę.

Mes, išeivijos lietuviai, turime šventą pareigą nepamiršti jų aukos ir, švenčiant kariuomenės šventę, tinkamai juos pagerbti.

Mes skaitome pasaulinėje spaudoje apie visokių sukilimų heroizmą, bet pasaulis dar niekad neturėjo didesnių herojų, kaip Lietuvos partizanai.

Jų didžios aukos atminimui, aukokime susikaupimo valandėlę tinkamu laiku.

Lauktinga daugiau knygų ir atsiminimų iš tų dienų.

K. Vilkonis

LIUKSEMBURGAS — TRIERAS

Visuomet mielai aplankau Liuksemburgą. Tokia graži proga vėl atsirado spalio mėn. žmonai vykstant į posėdžius su Europos „Holiday Inn“ viešbučių finansų sk. vedėjais. Kelias taip pat netolimas — tik trys val. automašina. Pridėjus dar dukros rudens atostogas ir numatytą Triero m. aplankymą — susidarė beveik penkios nerūpestingos dienos.

Liuksemburgo miestas — tikras Babilonas, kadangi Liuksemburgo kunigaikštystė, būdama tarp Belgijos, Prancūzijos ir Vokietijos, į savo kraštą sutraukia kiekvieną savaitgalį daug tų valstybių piliečių. Taip pat jame yra kelios Europos B-nės centrinės įstaigos. Siaurose miesto gatvėse, valgyklose ar bankuose (o jų yra daugybė!) girdimos prancūzų, anglų, vokiečių, olandų kalbos, vietinė sena germanų tarmė vadinama, pvz., Liuksemburg — Letzenbergu. Net ir vokiškas dienraštis „Luxemburger Wort“ (su prancūzišku užrašu „La Voix du Luxembourg“) savo skiltyje, šalia vokiečių kalba žinių, įterpia prancūzišką bei tą seną germanų tarmę, primenančią olandų kalbos mišinį. Bet gyventojai yra labai simpatiški ir mandagūs, džiaugdamiesi kunigaikštystės gerbėviu, nors bedarbių skaičius siekia beveik 8%.

Kadangi ne pirmą kartą teko Liuksemburge viešėti — atsisakiau nuo ekskursinių kelionių po sostinę ir jos apylinkes, tačiau aplankiau amerikiečių ir vokiečių karių kapines, kuriose amžino poilsio vieta rado per 20 tūkst. jaunų gyvybių. Kapinės yra labai gražiai sutvarkytos ir gausiai lankomos, ypač vasaros metu. Tai sužinojau iš kapinių prižiūrėtojo, kad vasaros metu specialiai iš JAV atvyksta žuvusiųjų žmonos, broliai, seserys pasimelsti prie mylimo žmogaus kapo. Prieš metus laiko radau Al. Valaitis iš Illinois pavarde. Ir šį kartą ieškojau lietuviškų pavardžių. Deja, neradau, nes pereiti per tūkstančius kapų užimtų labai daug laiko.

Vieną popietę teko paskirti „Centre European“ — Europos B-nės įstaigoms, esan-

kleista plačiau, negu kada nors, užmegzta daug naujų pažinčių, surasta mums prijaunčiančių draugų.

Daug naujų žurnalistų supažindinta su Pabaltijo valstybėmis ir jų siekimu atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

Z. Juras

riai — bomai! su alaus ir litrinėm vyno bonkom. Ir tiesiog — priešais policijos nuovadą!

Prosit!..

K. Baronas

AR ISLEIS VOKIEČIUS?

Europos Tarybos parlamentinė asamblėja Strasburge, atstovaujanti dvidešimt vienai Europos valstybei, priėmė rezoliuciją, kuria Sovietų Sąjungos valdžia yra raginama leisti vokiečių kilmės sovietų piliečiams nevaržomai emigruoti į V. Vokietiją. Emigracijos leidimų dabar laukia apie 65 tūkstančiai vokiečių kilmės sovietų piliečių, kai tuo tarpu nuo 1984 metų emigracijos vizas tėra gavę tik apie du tūkstančiai asmenų. Rezoliucijoje pažymima, kad neleidama savo piliečiams laisvai emigruoti į užsienį, Sov. Sąjunga pažeidžia Helsinkio susitarimų nuostatas, pagal kurį kiekvienas asmuo turi teisę laisvai pasirinkti savo gyvenamąją vietą. Sovietų Sąjungoje yra iš viso apie du milijonai vokiečių kilmės žmonių. Jie yra visapal diskriminuojami visuomeniniame gyvenime, negali laisvai praktikuoti religinio tikėjimo, puoselėti savąją kultūrą ir kalbą. Yra tikra likimo ironija, pažymėjo Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos narys vokiečių krikščionis demokratas Neumann, kad žydus ir vokiečius Sovietų Sąjungoje dabar jungia tas pats likimas. Abi šios tautinės mažumos yra vienodai diskriminuojamos ir persekiojamos. (AFP)

INTEKTUALŲ PAREISKIMAS

Apie keturiasdešimt įvairių pasaulio kraštų intelektualų Madride paskelbė pareiškimą, kuriame su giliu susirūpinimu yra išskeliami ir smerkiami komunistinio režimo Kuboje vykdomi informacijos laisvės varžymai. Kuboje, kaip ir kituose komunistų valdomuose kraštuose, visos informacijos priemonės yra griežtai valdžios kontroliuojamos. Su valdžios politika nesutampantioms laisvos nuomonės išreiškimams yra draudžiamas. Laisvos informacijos varžymą Kuboje smerkiantį dokumentą, tarp kitų, pasirašė rašytojai — meksikietis Octavio Paz ir argentinietis Ernesto Sabato, rumunų kilmės prancūzų dramaturgas Eugene Ionesco ir žymusis prancūzas aktorius Yves Montand.

EUROPOS LIETUVIS

LITHUANIAN

WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Ake. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams:
D. Britanijoje — 17 svarų;
Užsienyje — 20 sv. (oro paštu).

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 6.00
sv. už colį. Didėsniai skelbimai atitinkamai
brangiau.

Už laikraštį kieno nors spausdinamų
jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina
savo nuožūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nu-
monę.

Kronika

KAS—KADA—KUR

Lietuvių Kultūros Draugijos suvažiavi-
mas — lapkričio 22-23 d., Huettenfelde,
Pater-DELP-Zentrum salėje. Pradžia 16 v.
Kalėdinis bazaras Londone — gruodžio
6 d., 11-18 val., šeštadienį, Latvių Namuo-
se, 72 Queensborough Terrace, Bays-
water, W.2. Rengia Pabaltijo tautų mote-
rys.

Paryžiaus lietuvių mėnesiniai susirin-
kimal — 32, rue du Petit-Musc, Paris 4e
(metro Bastille ar Sully-Morland). 12 val.
pamaldos, paskui bendri pietūs.

Pabaltiečių Namai Prancūzijoje —
Visi kviečiami atsilankyti. Informacijas
teikia Mrs. Jolanta Vaičiaitė-Goutt. Ad-
resas: Baltic House, 1 rue de la Prairie,
94500 Champigny-sur-Marne, France. Tel.
(33-1) 4881.52.22.

D. Britanijos lietuvių kelionė į Romą
— birželio 28 — liepos 3 d. Kaina apie
300 sv. Užsirašyti iki Kalėdų: Rev. J. Sa-
kevičius, 21 The Oval, London, E2 9DT.
Tel. 739 8735.

PRIMENAME

Kas pamiršo VLIKo Seimo metu susi-
mokėti 5 sv. už dalyvavimą priėmimo
Lietuvių Namuose, Russell viešbučio pie-
tuose — 20 sv., arba Lietuvių Sodybos
bankete — 10 sv., prašom nedelsiant at-
silankyti.

Pinigus siųsti: Seimo rengimo komite-
tas, 2 Ladbroke Gardens, London, W.11,
2PT.

Londonas

KELIONĖ Į ROMĄ

Krikščionybės minėjimo iškilmės Ro-
moje įvyks vėliau, negu buvo numatyta,
būtent, birželio 28 d. Todėl išvyka vyks
birž. 26 d. iki liepos 3 d. Tikslai kaina bus
pranešta vėliau. Numatoma apie 300 sva-
rų.

Norintieji vykti, prašomi pranešti iki
Kalėdų: Rev. J. Sakevičius, 21 The Oval,
London E2 9DT. Tel.: 739 8735.

LAUKIAM TALKOS!

Gruodžio 6 d. Latvių Namuose, Londo-
ne, įvyks tradicinis pabaltiečių moterų
Kalėdinis bazaras, kuriame „Dainava“ at-
stovaus lietuviams.

Mielus tautiečius prašome talkon!
Lietuviškam stendui labai reikia tauti-
nių eksponatų: juostų, pagalvėlių, gintaro
ir medžio dirbinių bei kitokių įdomių
dalykų.

Loterijai, kuri visuomet duoda geriau-
sį pelną, tinka įvairūs smulkesni daly-
kėliai.

Kas gali ir turi gero noro padėti daina-
vietėms lietuvišką stendą tinkamiau pa-
ruošti, prašomi dsniai atsiliepti į mūsų
prašymą. Kas neturi jokių atliekamų
smulkmenų, gali paremti ir pinigine au-
ka.

Kalėdinių bazarų pelnai skiriami kul-
tūriniam ir šalpos reikalams.

Daiktus ir pinigines aukas siųsti Lietu-
vių Namų Londone adresu iki lapkričio
25 dienos.

Iš anksta visiems dėkojame.

„Dainava“

2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Manchesteris

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

Lapkričio 22 d., šeštadienį, 6 val. vaka-
re, L.K.V.S-gos „Ramovės“ Manchesterio
skyrius rengia Manchesterio lietuvių
soc. klube

KARIUOMENĖS MINĖJIMĄ.

Paskaitą skaitys H. Vainėkis. Meninę
programą atliks Nottinghamo moterų due-
tas „ROTA“ ir kiti.

Kviečiame visus atvykti į minėjimą.

Ramovėnų valdyba

Boltonas

A.A. BRONIUS LITVAITIS

Nedidelis Boltono lietuvių būrelis vėl
sumažėjo. Skyriaus narys Bronius Litvai-
tis, niekam nesitikint, staiga mirė spalio
30 d.

Gimė mažajam sūnui 1922 m. sausio
mėn. Gižuose, Suvalkijoje. Per karą pa-
kluvo į Vokietiją, o po karo, 1947 metais,
atsikėlė į Angliją ir Donkasteryje dirbo
angliakasiu. Jis tą patį darbą dirbo 1957
metais atsikėlęs į Boltoną. Vėliau dirbo
inžinerijos fabrike, bet darbu mažėjant
buvo atleistas ir paskutinius tris metus
praleido namuose.

Bronius buvo ramus, mažai kalbantis.
Boltono lietuvių skyriui atsigavus, jis
tapo jo visų gerbiama nariu, lankė susi-
rinkimus, skaitė lietuvišką spaudą ir bu-
vo dosnus vyras, remiantis lietuviškas or-
ganizacijas. Ateityje boltoniškiai jo labai
pasigės.

Broniaus laidotuvės įvyko lapkričio 7
d., kurias pravedė kan. V. Kamaitis. Į
paskutinę Broniaus kelionę jį palydėjo
gražus lietuvių ir anglų būrelis. Jis pal-
ko žmoną Dorothy ir vedusį sūnų John.
Po laidotuvių priėmimas įvyko ukrainie-
čių klube, maistą paruošė O. Eidukienė,
S. Keturakienė ir M. Vainės. Joms ačiū!

Ilsėkis ramybėje, Broniau.

SKYRIAUS VEIKLA

Lapkričio 1 d. įvyko dar vienas bolto-
niškių susirinkimas. Skyriaus pirminin-
kas priminė susirinkimui apie planuoja-
mą vizitą pas Bradfordo lietuvių ir prane-
šė visiems apie staigią Broniaus Lit-
vaičio mirtį, tuo pačiu laiku paguosda-
mas jo žmoną Dorothy, kuri su savo sū-
num John dalyvavo susirinkime. Skyrius
nutarė atidėti atsilankymą į Bradfordą ki-
tam pavasariui.

Kasininkas H. Silius davė detalią finan-
sinę apyskaitą apie praėjusius šokus. Vi-
si sutiko, kad šokiai buvo šaunus lietu-
viškas vakaras.

Uždarydamas susirinkimą pirmininkas
dar kartą visiems padėjo už pastangas
dėl šokių pasisiekimo ir keliais žodžiais
apibrazdė ateities veiklą.

MIRĖ JUOZAS SIDOKERSKIS

Watforde mirė Juozas Sidokerskis. Lai-
dotuvės bus lapkričio 21 d., penktadienį,
iš Holy Rood bažnyčios 12 val.

Sodyba

KALĖDŲ ŠVENTĖS SODYBOJE

Šiais metais Sodyboje rengiamos
tradicinės lietuviškos Kūčios, po jų,
vidurnaktį, bus atnašaujamos Bernelių
mišios, o taip pat I-ji ir II-ji šv. Kalė-
dų dienos.

Sodybos šeimininkai Povilas ir
Louisa Podvoiskiai maloniai kviečia
jus iš anksto užsisakyti vietą Kūčių ir
Kalėdų dienoms.

Užsisakyti šiuo adresu:

P. Podvoiskis, Picketts Hill, nr. Borden,
Hants. GU35 8TE. Tel. 04203 2810.

Šių metų šventinis kainoraštis ši-
toks:

Kūčios — 8.50 sv. (nakvynė ir pus-
ryčiai — 12.50 sv.).

Pietūs ir vakarienė I-ją Kalėdų die-
ną — 9 sv. (nakvynė ir pusryčiai —
12.50 sv.).

Pietūs ir vakarienė II-ją Kalėdų die-
ną — 9 sv. (nakvynė ir pusryčiai —
12.50 sv.).

Trumpasis Kalėdų savaitgalis (Kū-
čios, dvi naktyrės ir maistas) — 40 sv.
Ilgasis Kalėdų savaitgalis (Kūčios,
trys naktyrės ir maistas) — 56 sv.

Prie visų kainų reikia pridėti 15
proc. mokesčių (VAT).

Sodybos vedėjas

MIRĖ DAIL. R. VIESULAS

Lapkričio 7 d. Romoje mirė dailininkas
Romas Viesulas. Su jo mirtimi lietuvių
dailė netenka vieno žymiausių savo atsto-
vų, tarptautiniu mastu pagarsėjusio kū-
rėjo, daug padėjusio lietuviškojo meno iš-
garsinimui plačiame pasaulyje. Romo Vie-
sulo vardas yra neatskiriama susijęs su
visu išeivijos lietuvių meniniu ir kultū-
rinio gyvenimu, kurį velionis buvo pra-
turtinęs savo šakota veikla.

Romas Viesulas buvo gimęs prieš 68-
nerius metus Latvijoje, Grafišką pradėjo
studijuoti pokario metais Vokietijoje,
Freiburge, kur pradėjo ir kūrybinį darbą.
Jį tęsdamas Amerikoje, greitai pagarsė-
jo savo kūryba, susilaukdamas visuotinio
įvertinimo. Yra gavęs įvairias svarbias
amerikiečių stipendijas, garbės atžymėjim-
us. Dalyvavo individualinėse ir kolekty-
vinėse parodose Amerikoje, Australijoje
ir įvairiuose Europos kraštuose, jo kūri-
nius yra įsigiję garsūs pasaulio muziejai.
Filadelfijoje buvo Temple universiteto
grafikos mokyklos vedėjas. Prieš maž-
daug vienerius metus buvo paskirtas šio
universiteto meno mokyklos Romoje di-
rektorium. Romo Viesulo kūrybos kraitis
yra labai gausus. Pažymėtini jo sukurti
litografijų ciklai lietuvių liaudies dainų
ir raudų temomis. Yra iliustravęs daug-
lį knygų, sukūrė Vatikano pašto ženklą
šv. Kazimiero jubiliejaus proga, neseniai
parengė Telesforo Valiaus monografiją,
rašė lietuvių ir užsienio spaudoje. Romas
Viesulas paliko žmoną Jūrą Gailiūsyte ir
tris vaikus.

PRANCŪZIJA

P. KLIMO PASKAITA

Prancūzijos lietuvių bendruomenės na-
rys Petras Klimas, Paryžiuje veikiančio
„Šiuolaikinių konfliktų istorijos instituto“
pakviestas, skaitė paskaitą apie Lietuvos
padėtį 1918-45 metų laikotarpyje. Paska-
ta bus atspausdinta instituto leidžiamame
žurnale.

PROF. A. GREIMO DARBAI

Paryžiuje pasirodė profesorius Algirdo
Greimo 1966 metais išleisto pirmojo
veikalo „Struktūrinė semantika“ naują
laidą. Netrukus pasirodys šios knygos ja-
poniškas vertimas. Šį rudenį amerikiečių
leidykla išleis Algirdo Greimo knygos
„Apie dievus ir žmones“ anglišką vertimą.
Neseniai Los Angeles universitete buvo
surengtas kolokviumas Algirdo Greimo
garbei. Jame įžanginę paskaitą skaitė
pats profesorius.

PAMALDOS

Leedse — lapkričio 23 d., 13 val.

Manchesteryje — lapkričio 30 d., 12.30
val.

Leigh — lapkričio 30 d., 16.30 val.

Nottingham — lapkr. 23 d., 11.15 val.,
Zidinyje.

Leicesteryje — lapkr. 23 d., 14 val.,
Šv. Sirdyje.

Nottingham — lapkr. 30 d., 11.15 val.,
Zidinyje.

Ketteringe — lapkr. 30 d., 14 val., Šv.
Eduarde.

ASMENINĖS DOVANOS GIMINĖMS LIETUVOJE

Po pakeitimo taisyklių siųsti siuntiniams į Lietuvą, dabar maitą
turi sumokėti siuntinių gavėjai, siūlome praktišką mažus siunti-
nius, kurie yra siunčiami oro paštu ir pasiekia Lietuvą per labai
trumpą laiką.

1986 — 3

Sportinis kostiumas, vyriškas arba moteriškas, „Adidas“ firmos,
vyriškas arba moteriškas blusonas, labai pageidaujami Lietuvoje,
puiki bliuskutė arba išėginiai marškiniai, rėlėta vilnonė skarelė
— £100.00.

1986 — 4

Sportiniai batai, vyriški arba moteriški, vyriškas arba moteriš-
kas nertinis, blusonas-striukė — £95.00.

1986 — 5

Anarakas-striukė, šiltas, vyriškas ar moteriškas, 1 p. velvetinių
džinsinių kelnų, įvairių spalvų, vyriškas arba moteriškas megztu-
kas, nailoninė skarelė — £100.00.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiun-
čiame palikimus į Lietuvą praktiškiausiu ir naudingiausiu pavel-
dėjimo būdu.

Dėl smulkų informacijų ir patarimų prašome rašyti:

Z. JURAS,

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England.

Telef. 01-460 2592.

M. LIETUVOS ISTORIJOS RAIDAI

HAMBURGO APYLINKĖS LIETUVIŲ SAVISALPOS DRAUGIJOS
KULTŪRINIO VAKARO, ĮVYKUSIO S.M. SPALIO 25 D., PASKAITOS
SANTRAUKA

Prisipažinkime: nedaug kas iš mūsų ką
žino, kas ta Mažoji Lietuva, kur ji, ko-
kie jos žmonės. Pradedu išblėsti sąvoka
Mažoji Lietuva, mažlietuviai. Nebeliko
jos ir to krašto lietuvininkų? Jeigu yra
Mažoji Lietuva, — tai savaime, turi būti
Didžioji, tačiau, deja, niekas jų nebeski-
ria, liko vien Lietuva.

Kasgi ta Mažoji Lietuva? Tai buvusi
prūsų, mūsų giminačių, žemė tarp Vislos
ir Nemuno žemupių. Kad tai buvo prūsų
ir lietuvių apgyventas kraštas, pasako
upių, ežerų, pelkų ir kalvų, pagaliau
kaimų, miestų ir miestelių pavadinimai.
Paėjękime Prėgliaus, Isros, Ungurių, Dei-
menos, Tilžės, Šišos, Danės upių, upelių,
arba Aisčių bei Kuršių marių pakrantė-
mis, pavaikščiokime krašto lygumomis,
pušynais, užlipkime į tarpupių kalvas,
Neringos (Nidos) kopas ir įsitikinsime,
kad nėra gražesnio pasaulio kampelio
kaip Mažoji Lietuva. Tai buvusieji Ryt-
prūsai, tiksliau pasakius Gumbinės ir
dalina Karaliaučiaus (provincijos) vo-
kiečių anksčiau vadinta Preussisch-Litau-
en).

Kas gi tie Mažosios Lietuvos gyvento-
jai? Tai daugiausia dabar suvokietėję
senprūsų, mūsų genčių, palikuonys ir
mažlietuviai. Jų žemė nuo amžių buvo ap-
gyventa aisčių genčių, kol XII amžiaus
pradžioje buvo vokiečių riterių ordino už-
kariauta, o vėliau ir prijungta prie Vokie-
čių Reicho. Nepadėjo pasipriešinimai ir su-
kilimai — prūsai, dėka riterių ordino ge-
resnės organizacijos ir karo technikos,
buvo nugalėti, paversti vergais. Jų nu-
tautininimas prasidėjo per bažnyčias, vė-
liau mokyklas ir „amtsmonus“. 1677 m.
Kuršių Neringoj mirė paskutinis prūsas,
mokėjęs prūsiskai (teišliko surašyti apie
1200 prūsiskų žodžių; na, o lietuviškai
kalbančių mažlietuvių pasaulyje yra gal
keliolika tūkstančių (kiti ištautėję). Kitas

dalykas, kiek dar yra iš viso prūsiskos ir
mažlietuviškos kilmės žmonių? Spėjama,
kad apie milijonas. Nedaugelis jų nežino,
kad jų proseneliai kilę iš Prūsijos, kad jų
probočių tėvynė Pabaltijys. Žinoma, dau-
giausia mažlietuvių po II-jo Pasaulinio
Karo apsigyveno Vakarų Vokietijoje. Iš
100 Vokietijos gyventojų vienas ar du yra
prūsiskos ir lietuviškos kilmės: tai pasa-
ko jų pavardės.

Nuo 1923 m. Mažosios Lietuvos dalis
— Klaipėdos Kraštas — prisijungė prie
Didžiosios Lietuvos, o likusioji dalis to-
liau tebepriskaičiuojama Vokietijai. Šešiams me-
tams (1939-1945) Hitleris buvo vėl atplė-
šęs Užnemunę nuo Lietuvos ir prijungęs
prie Reicho. Pasibaigus II Pasauliniam
Karui Klaipėdos Kraštas vėl grįžo prie
Lietuvos, o kita Mažosios Lietuvos dalis
atiteko Sovietų Sąjungai (nors Lietuvos
komunistinės valdžios dalis norėjo ją pri-
sijungti prie tėvynės) ir buvo pavadinta
Kaliningrado sritimi. Iki to laiko išlikę
lietuviški vietovardžiai, upių, marių, eže-
rų, miškų pavadinimai buvo surusinti:
Karaliaučius (Tvangstė) virto Kalinin-
gradu, Įsrutė — Černiachovskiu, Gumbi-
nė — Guzevu, Tilžė — Soviecku, o, pa-
vyzdžiui, Kristijono Donelaičio parapija
Tolminkiemis buvo pavadinta Čystiji
Prudi.

Po paskutinio karo tenai senųjų gy-
ventojų neliko, berods, nė vieno — visi,
ar savo noru arba priverstinai, pasitrau-
kė į Vakarų, daugiausia į Federalinę Vo-
kietiją. Dabartiniai Mažosios Lietuvos
(Kaliningrado srities) gyventojai visi at-
vykę iš Rusijos ir tarp jų tik tik procen-
tai (maždaug 3%) persikėlusius iš Lietu-
vos.

Kuogi skiriasi mažlietuvis nuo didžie-
tuo? Niekuo. Pagal patarlę — meška su
lokiu, abu labu tokiu.

Klaipėdiškis

PASAULYJE

— Praėjusią savaitę mirė Stalino už-
sienio reikalų komisaras Molotovas, 96
m. Kai jo žmona 1940 m. buvo ištremta
į Sibirą, jis nedrįso kreiptis pagalbos į
Staliną, nors beveik kiekvieną dieną su
juo susitikdavo. Chruščiovui užėmus val-
džią, Molotovas buvo pažemintas. 1962 m.
jis buvo pašalintas iš partijos. Kai sulau-
kė 94 m., tapo reabilituotas.

— Sovietų Užsienio reikalų ministeri-
ja patvirtino, kad Krašto apsaugos minis-
tras maršalas Sokolovas, 75 m., serga. Ne-
galėjo dalyvauti Revoliucijos dienos para-
de.

— Per paskutiniuosius devynis mėne-
sius įsilaužimai į namus Londone padidė-
jo 6 procentais. Iš viso buvo 74,591 vagys-
tės.

— Sovietų profsąjungų laikraštis „Trud“
pranešė, kad 24 metų girtas sunkvežimio
vairuotojas Saratove įvažiavo į būrį žmo-
nių: septynis užmušė, šešis sužeidė.

— Jungtinės Tautos gauna vis naujų
pranešimų apie vykstančius žiaurumus
Afganistane. Šiais metais daugiau kaip
100 kaimų buvo bombarduota ir žuvo
apie 12,000 kaimiečių. Trečdalis tautos
pasitraukė į Pakistaną. Pakistanas pa-
reiškė protestą dėl vis dažniau pasitai-
kančio pabėgėlių stovyklų jų teritorijoje
apšaudymo.

50 M. SUKAKTIS

Popiežiškioji Mokslo akademija atžymi
savo įsikūrimo penkiasdešimties metų su-
kaktį. Ta proga spalio 29-30 dienomis Va-
tikane surengtas akademijos visuotinis
jubiliejinis suvažiavimas tema: Mokslo
pažanga ir žmonijos ateitis. Pranešimą
apie akademijos vaidmenį dabar ir atei-
tyje suvažiavimo atidaromajame posėdy-
je skaitė akademijos pirmininkas prof.
Carlos Chagas. Buvo skaitomos ir kitos
paskaitos apie Popiežiškosios Mokslo
akademijos istoriją ir jos mokslinę bei
kultūrinę veiklą.

SOVIETŲ ATSTOVAS VATIKANE

Jungtinių Amerikos Valstijų laikinasis
reikalų patikėtinis prie Apaštalo Sosto
Peter Murphy šiomis dienomis painfor-
mavo Vatikano valstybės sekretorių kar-
dinolą Casarolį apie Reykjavike įvykusį
amerikiečių ir sovietų viršūnių pasitari-
mą ir jo rezultatus. Tuo pačiu tikslu Va-
tikano valstybės sekretorių aplankė taip
pat ir sovietų vyriausybės atstovas už-
sienio reikalų viceministras Besmertnyk,
kurį lydėjo sovietų ambasadorius Romo-
je Lunkov. Kardinalo Casarolį susitikime
su sovietų vyriausybės atstovais dalyva-
vo taip pat Bažnyčios Viešųjų Reikalų
tarybos sekretorius arkivyskupas Silves-
trini.

MIRĖ ESTŲ VYSKUPAS

Užsienio spaudos agentūros skelbia, kad
spalio 23 dieną Taline po sunkios ligos
mirė Estijos evangelikų Bažnyčios vy-
riausias vyskupas Edgar Hark. Jis buvo
apdovanotas įvairiais sovietų žymenimis,
jų tarpe „Tautų draugystės ordinu“.